Mätning av elevers psykiska hälsa

-en arbetsrapport från ”Göteborgspiloten”

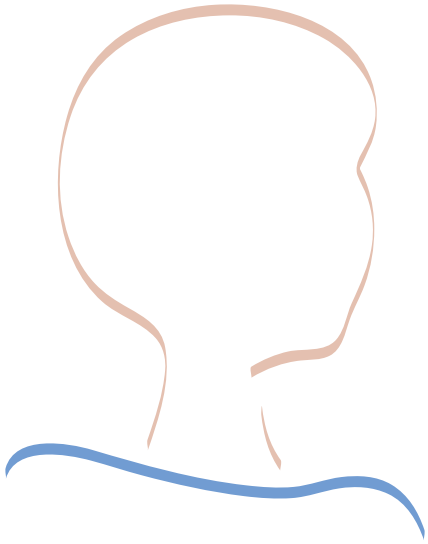

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
FOLKHÄLSOKOMMITTÉNS KANSLI

Göteborgs Stad

Förord

Barn och ungdomars välbefinnande och psykiska hälsa är ett angeläget arbetsområde för folkhälsoarbetet och i många samhällsaktörers uppdrag. Det finns tecken på att den psykiska hälsan har försämrats under senare år.

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att genomföra en försöksverksamhet med målsättningen ”att genomföra återkommande mätningar av barns och ungdomars psykiska hälsa”. Regeringsuppdraget pågår 2001- 2004. Arbetet genomförs i samarbete med landsting/regioner och kommuner. Folkhälsokommittén i Västra Götalandsregionen samarbetar inom uppdraget med kommuner och andra parter i regionen. Göteborgs Stad, skolhälsovården, är en nära samarbetspart i arbetet.

Socialstyrelsen genomförde pilotstudier 2003 för att pröva olika mätinstrument. Skolorna i Göteborgs Stad deltog genom initiativ från skolhälsovården med en enkät riktad till elever i årskurs 8 i samtliga stadsdelar, den så kallade Göteborgspiloten. I arbetet som följde belyste skolhälsovården förutsättningar och utvecklingsmöjligheter för att implementera data från enkäten. Arbetet omfattade hur enkätdata och eget kvalitetsarbete i styrkort togs tillvara i dialoger och andra insatser med elevhälsans team, ledningsfunktioner i skolan, folkhälsoråd och andra samarbetsparter. Föreliggande arbetsrapport inkluderar även data från den slutgiltiga bortfallanalysen från våren 2004.

Det övergripande syftet med detta och kommande lokala projekt är att finna former och rutiner för hur en nationell mätning av barns och ungdomars psykiska hälsa kan inkluderas i arbetet med kommuners och regionens planeringsunderlag för fortsatt folkhälsoarbete barn och ungdom.

Socialstyrelsen uppdrag skall vara avslutat den 30 september 2004. I den slutgiltiga enkäten i maj 2004 deltog Kungälv, Trollhättan, Mellerud och Falköping. Dessa kommuner fullföljer därmed, tillsammans med Folkhälsokommittén, det utvecklingsarbete som påbörjades genom ”Göteborgspiloten”.

Johan Jonsson
Folkhälsochef
Folkhälsokommitténs kansli
Västra Götalandsregionen

Kerstin Nyberg
Verksamhetschef
Centrum för Barns och Ungdomars hälsa
Göteborgs Stad

Inledning

För Västra Götalandsregionens folkhälsoarbete har policydokument och handlingsprogram lyft fram psykisk hälsa som ett prioriterat utvecklingsområde och Barn och ungdomars hälsa som ett prioriterat område. I livscykelperspektivet betonas betydelsen för god hälsa under uppväxtåren för att grundlägga fortsatt god hälsa genom hela livet.

I Västra Götalandsregionen och Göteborgs stad skall verksamheternas kvalitet följas upp i s.k *”Balanserade styrkort”*. Ett önskemål var att undersökningens resultat skulle komma in i regionens och kommunens ordinarie arbete och aktivt involvera folkhälsoråd, skolledningar och elevhälsans personal för att leda till utveckling av det lokala folkhälsoarbetet och elevhälsoarbetet. Till ”Göteborgspiloten ” – den försöksstudie som gjordes i Göteborgs Stad, knöts därför ett implementeringsprojekt i vilket resultat från Elevhälsans styrkort knöts till resultaten från mätning av psykisk hälsa. Projektet har finansierats av Folkhälsokommittén i Västra Götalandsregionen.

Denna rapport är en sammanställning av preliminära resultat. Psykometrisk analys av instrumentet på det aktuella materialet är ännu inte slutförd. Även bortfallsanalysen är preliminär. I rapporten finns textutdrag och tabeller (Bilaga 5: Tabell 1, 5, 6a, 6b, 7och 8 exkl. socioekonomisk indelning) ur ”Mätning av barns och ungdomars psykiska hälsa” Curt Hagquist, projektledare på Socialstyrelsen, 2003-11-18.

Resultaten är ett av flera pilotprojekt som genomförs i Socialstyrelsens regi 2003-2004.

Göteborg, den 24 februari 2004

Margareta Bondestam
Skolöverläkare
Göteborgs Stad

Innehåll

	Sida
Bakgrund	7
Syfte	7
Målgrupp och metoder	7
Instrument	8
Bearbetning och analys	8
Etikprövning	10
Det praktiska genomförandet	10
Resultat	10
Deltagande och bortfall	10
Skillnader beträffande kön	11
Skillnader mellan skolformer	11
Skillnader utifrån socioekonomisk indelning av stadsdelar	11
Utdrag ur minnesanteckningar från besök	12
Sammanställning av enkätsvar – besök	14
Diskussion	15
Slutsats	16

Bilagor 1-5

Mätning av elevers psykisk hälsa – en preliminär rapport från ”Göteborgspiloten” och en implementeringsstudie

Bakgrund

En oro för en försämrad psykisk hälsa bland barn och ungdomar har föranlett regeringen att ge Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda nationella och återkommande mätningar av barns och ungdomars psykiska hälsa. Bland viktiga frågor att belysa i utvecklingsarbetet finns ”De mer administrativa och praktiska rutiner för undersökningens genomförande och skolhälsovårdens medverkan vid genomförande av undersökningen.” Utredningen påbörjades den 1 oktober 2001 och ska vara slutförd den 30 september 2004.

Socialstyrelsen har inom regeringsuppdraget riktat sig till landsting, regioner och samarbetspartner. Ett arbete initierades med Skolhälsovårdsenheten på Göteborgs stad Centrum för barn och ungdom, Folkhälsokommitténs kansli i Västra Götalandsregionen och Socialmedicinska avdelningen, Göteborgs universitet.

Ett önskemål var att undersökningens resultat skulle komma in i regionens och kommunens ordinarie arbete och aktivt involvera folkhälsoråd, skolledningar och elevhälsans personal för att leda till utveckling av det lokala folkhälsoarbetet och elevhälsoarbetet. Till ”Göteborgs piloten ” knöts därför ett implementeringsprojekt ”Balanserat styrkort/psykisk hälsa” finansierat av Folkhälsokommittén i Västra Götalandsregionen.

Skolöverläkaren i Göteborg har 2001-03 på uppdrag av stadskansliet lett en arbetsgrupp, som tagit fram ett balanserat styrkort för Elevhälsan (Bilaga 1). Förutom skolöverläkaren som projektledare ingick ytterligare en skolläkare, tre skolsköterskor, en kurator, två specialpedagoger och två skolpsykologer. Under hösten 2003 tom februari 2004 kunde några från arbetsgruppen delta i implementeringsprojektet ”Balanserat styrkort/psykisk hälsa”.

Syften

Göteborgspiloten utgör en av åtta planerade pilotstudier inom ramen för SoS/EpC:s treårsprojekt vilka syftar till att utveckla ett fungerande undersökningsinstrument och en fungerande organisation med målsättning att genomföra återkommande mätningar av barns och ungdomars psykiska hälsa. Implementeringsstudien ”Balanserat styrkort/psykisk hälsa” syftar till att implementera resultat från mätning av psykisk hälsa i kommunens reguljära kvalitetsarbete med ” *Balanserat styrkort för Elevhälsan*”.

Målgrupp och metoder

Göteborgspilotens målgrupp var samtliga elever i årskurs 8 i Göteborgs Stad, totalt 4970 elever. Av dessa gick 4104 i kommunala skolor och 866 i friskolor. 53 skolor var kommunala och 28 var friskolor. I varje skola finns ett ”Elevhälsoteam”.
I Göteborgs stad finns 21 stadsdelar, varje stadsdel hade en folkhälsoplanerare knuten till ett lokalt folkhälsoråd.
Erbjudande om presentation av resultat från mätningen av elevernas psykiska hälsa riktade skolöverläkaren till folkhälsoplanerare vid ett informationsmöte, redan före resultaten för

pilotprojektet anlänt. Erbjudande till elevhälsoteamen att delta i implementeringsprojektet kom att styras av en önskan att besöka folkhälsoråd och elevhälsoteam i olika ”status-område” samt en strävan att i första hand besöka skolor som rapporterat in sina resultat från Elevhälsoteamenkäten.

Instrument

Frågeformulär till eleverna
Ett fyrsidigt frågeformulär användes till eleverna vilket innehöll ”bakgrundsfrågor” med öppna klartextrutor för eget och föräldrars födelseland, instrumentet ”Styrkor och svårigheter” (SDQ) och frågor om subjektiva hälsobesvär (Bilaga 2).

Frågeformulär i Elevhälsans styrkortsarbete
Elevhälsoteamenkäten är en enkät som tagits fram som ett verktyg för utveckling av elevhälsoarbetet. I implementeringsstudien presenterades förutom de preliminära resultaten från pilotstudien ett urval av lokala data från Elevhälsans styrkort (Bilaga 3); ”Nöjdelevhälsoteammått” och ”Hjälp och stödinsatser”. ”Nöjdelevhälsoteammått” – är ett sammansatt mått som anger medarbetarnas ”totalnöjdhet” med sin arbetssituation. Här anges nöjdhet med elevhälsoteamets arbetsorganisation, inflytande, information, trygghet, arbetstillfredsställelse, mål/uppföljning och utbildning. ”Hjälp och stödinsatser” anger elevhälsoteamets uppfattning om skolans möjlighet att ge särskilt stöd till elever. Här ingår tidig kartläggning av elevers behov, utredning av elever i särskilda undervisningsgrupper, stödinsatser på organisations-, grupp- och individnivå. Resultaten på mätetalen från elevhälsoteamenkäten är subjektiva skattningar och kan vara svåra att jämföra mellan skolor. Mätetalen anges på en visuell skala 1 till 10. Utifrån att elevhälsoteamenkäten, som skall rapporteras vid läsårets slut, blev klara sent under vårterminen 2003 hann inte alla skolor rapportera sina resultat.

Enkät till elevhälsoteam/folkhälsoråd
En enkät till folkhälsoråden och Elevhälsoteamen innehöll frågor om hur man såg på möjligheten/risker med att inkludera resultat från mätning av psykisk hälsa i styrkortet, i vilken mån mätning av psykisk hälsa uppfattades som ett värdefullt instrument i utvecklingsarbetet och hur man uppfattade behovet av stöd för utveckling av det lokala elevhälso- och folkhälsosarbetet. Svaren på tre av frågorna angavs på en visuell skala på 8 cm. I efterhand mättes resultaten, summerades och medeltal angavs på de olika frågorna. De individuella svaren kunde variera mellan 0,1 till 8. Förutom dessa svar fanns tre öppna frågor (Bilaga 4).

Bearbetning och analys

Svaren på SDQ bearbetades på Socialstyrelsen och har analyserats i enlighet med de instruktioner som ges på SDQ;s hemsida (www.sdqinfo.com).
Genom att summera svaren på enskilda frågor/items bildades två skalor; en som visade på inåtvända besvär och en annan som visade på utagerande beteende. Dessutom bildades ett sammansatt mått för svårigheternas konsekvens för vardagslivet på basis av ytterligare ett antal frågor/items.

Genom att summera svaren på enskilda frågor/items har två skalor erhållits:

Inåtvända besvär (*Emotional Symptoms Scale*)
Jag har ofta huvudvärk, ont i magen eller illamående
Jag oroar mig mycket
Jag känner mig ofta olycklig, ledsen eller gråtfärdig
Jag blir nervös i nya situationer. Jag blir lätt osäker.
Jag är lättskrämd och rädd för många olika saker.

Utagerande (*Conduct Problems Scale*)
Jag blir mycket arg och tappar ofta humöret.
Jag gör oftast som jag blir tillsagd.
Jag bråkar mycket. Jag kan få andra att göra som jag vill.
Jag blir ofta anklagad för att ljuga eller fuska.
Jag tar saker som inte tillhör mig, t ex från skolan eller hemifrån.

De items som ingår i dessa båda skalor har tre svarsalternativ.
Stämmer inte = 0 poäng
Stämmer i viss mån = 1 poäng
Stämmer precis = 2 poäng

Genom att summera dessa poäng kan skalan variera mellan 0 och 10. För inåtvända besvär har 7 eller fler poäng klassificerats som avvikande. För utåtagerande har 5 eller fler poäng klassificerats som avvikande. Item ”*Jag gör oftast som jag blir tillsagd*” är ”*reversed*” och därmed ”*rescored*” vid summering.
Ett sammansatt mått på *svårigheternas konsekvenser för vardagslivet* (*overall distress and social impairment*) har bildats på basis av följande frågor/items:
Besväras eller oroas av svårigheterna
Svårigheterna stör hemma
Svårigheterna stör med kamrater
Svårigheterna stör i skolarbetet.
Svårigheterna stör fritidsaktviteter.

Varje fråga/item har fyra svarskategorier som ges poäng enligt följande:
Inte alls = 0, Bara lite = 0, Ganska mycket = 1 och Mycket = 2
För detta sammansatta mått har en summa på 2 poäng eller högre klassificerats som avvikande.

Socioekonomisk status
Stadsdelarna/ SDN- områdena är indelade i tre kategorier (Låg, Medel, Hög) efter årsmedelinkomst år 2001 för personer i åldrarna 45-54 år. Den totala spridningen av årsmedelinkomsterna mellan SDN -områdena är indelad i tre lika stora intervall: 142-212 kkr (Låg), 213-283 kkr (Medel) och 284-354 kkr (Hög). Antalet SDN- områden i varje intervall blir med denna indelning: 7 SDN- områden i ”Låg”, 9 i ”Medel” och 5 i ”Hög”. (Källa: W Nilsson, Miljöförvaltningen, Göteborgs stad. Bilaga 5 Tabell 8.)

Etikprövning

Göteborgspiloten behandlades den 18 mars 2003 vid sammanträde med Forskningsetikkommittén vid Socialstyrelsen, vilken beslutade att ”Projektets pilotdel kan genomföras förutsatt att kommittén får möjlighet att yttra sig om de brev som skall tillställas barn och föräldrar ingående i studien”. Kommittén godkände med beslut per capsulam de informationsbrev som utarbetats avseende elever och vårdnadshavare.

Det praktiska genomförandet

Pilotstudien hade förannonserats vid utbildnings- och informationstillfällen om ”Ett utvecklat elevhälsoarbete”, som riktats till Elevhälsoteamen och rektorer under vårterminen 2003. Dessutom inbjöds samtliga skolsköterskor verksamma vid högstadieskolorna till en särskild information. De var ombedda att ta emot anmälningar från föräldrar och elever, som ville avstå från undersökningen samt att rapportera orsaker till frånvaro till Socialstyrelsen.

I ett brev till alla elever i år 8 och deras föräldrar efterfrågades samtycke.

Mätning av psykisk hälsa i år 8 genomfördes veckan 19-23 maj, med möjlighet att genomföra datainsamlingen påföljande vecka ifall elever varit ute på PRAO.

Datainsamlingen genomfördes med hjälp av skolpersonal. Frågeformuläret besvarades i klassrummen. Veckan innan undersökningen skickades informationsbrev med post till både barn och vårdnadshavare – de barn som inte ville delta och de föräldrar som inte samtyckte till att deras barn deltog ombads kontakta den lokala skolsköterskan.

Uppgifter om eleverna hemadresser hämtades från register vid ADB-kontoret i Göteborgs Stad. Från ADB-kontorets register hämtades också uppgifter om antalet elever vid varje skola. För de kommunala skolorna fanns också uppgifter om klassbenämningar och antal elever i varje klass.

Skolöverläkaren besökte från mitten av november 2003 till mitten av februari 2004 tillsammans med minst en ytterligare deltagare från projektgruppen 5 folkhälsoråd, ledningsgruppen i en stadsdel och 9 elevhälsoteam, varav 2 i friskolor.

Vid besöken, som varade 1-2 timmar gjordes minnesanteckningar av någon i projektgruppen. Resultaten från studien och delar av elevhälsans styrkort presenterades och vi efterfrågade hur man såg på resultaten. En enkät (Bilaga 4) delades ut till deltagarna. I ett par fall fyllde deltagarna i enkäten i samband med besöket, i andra fall sändes svar till projektledaren efter vårt besök.

Resultat

Deltagande och bortfall

Endast ett tiotal vårdnadshavare och ett fåtal elever kontaktade projektansvariga med anledning av studien. Det var mera praktiska omständigheter som PRAO och strejk som gjorde att det blev ett bortfall på 32,3 %, varav 32,9 på kommunala skolor och 29,4 på friskolor (Bilaga 5, Tabell 1). Totalt deltog 3365 elever. Av dessa gick 2754 i kommunala skolor och 611 på friskolor.

I Tabell 1 redovisas deltagandet i undersökningen och olika slags bortfall, totalt och fördelat efter typ av skola. Det totala externa bortfallet uppgick till 32.3 procent. Bortfallet var något mindre på friskolorna än i de kommunala skolorna , 29.4 respektive 32.9 procent. Om de klasser som inte genomförde undersökningen borträknas uppgår bortfallet till 16.4 procent – på de kommunala skolorna till 17.4 procent och på friskolorna till 11.3 procent. Av tabell 1 framgår också att 539 elever i bortfallet hänför sig till skolor som inte alls genomförde undersökningen, bland annat på grund av PRAO och tidsbrist. 660 elever i bortfallet hänför sig till klasser som inte genomförde undersökningen, vid skolor där någon eller några klasser genomförde undersökningen. Beträffande en mera exakt bortfallsanalys se Göteborgspiloten (SoS).

I tabell 6 a-b redovisas deltagande och olika typer av bortfall baserat på rapporter sammanställda av skolsköterskorna vid 29 av de 62 skolor där samtliga klasser genomförde undersökningen. Tabell 6 a-b visar att merparten av bortfallet beror på att eleven varit sjuk. ”Annan anledning” är den näst vanligaste orsaken till ej deltagande i undersökningen. Tabell 6 a-b visar också det är mycket få elever och föräldrar som inte samtyckt till deltagande i undersökningen.

I tabell 7 och 8 redovisas analyser baserade på SDQ.

Skillnader beträffande kön

Resultaten visar att betydligt fler flickor (11,9 %) än pojkar (3,1%) har ”inåtvända besvär” utifrån självskattning. En mindre skillnad ses beträffande utagerande beteende (8,9 % respektive 11,8 %). Flickor skattar även att de i betydligt större omfattning har svårigheter som ger konsekvenser i deras vardagsliv. Nästan var femte flicka (18,2 %) jämfört med knappt var tionde pojke (9,3%) skattar att de har sådana svårigheter (Tabell 7).

Skillnader mellan skolformer

I friskolorna anger en mindre andel elever inåtvända besvär och utagerande beteende samt svårigheter, som ger konsekvenser i vardagen (Tabell 7a och 7b). Det gäller såväl pojkar som flickor. Störst är skillnaden för pojkar med utagerande beteende (12,4 respektive 9 %) och flickor med inåtvända besvär (12,5 respektive 9,6 %).

Skillnader utifrån socioekonomisk indelning av stadsdelar

Se Tabell 8.

Inåtvända besvär

Den högsta andelen elever med inåtvända besvär (10,1-11,3%) ses i ett lågstatus-, två mellanstatus- och ett högstatusområden. Den lägsta andelen (3,7-6,0) ses i tre mellanstatus och två högstatusområden.

Utagerande beteende

Den högsta andelen elever med utagerande beteende (15,2-19,4 %) ses i ett högstatus- och tre lågstatusområden. Den lägsta andelen (5,7-6,8) ses i ett lågstatus-, ett mellanstatus- och två högstatusområden.

Konsekvenser i vardagslivet

Den högsta andelen (19,0-25,5 %) ses i två lågstatus- och två mellanstatusområden. Den lägsta andelen (6,0-9,9 %) ses i tre lågstatus- , ett mellanstatus och ett högstatusområde.

Utdrag ur minnesanteckningar från besök
i skolor och stadsdelar –kommentarer rörande resultaten från mätning av psykisk hälsa

Högstatusområde
Skola 1
Skolan har en stor andel elever med inåtvända besvär och ligger bland de som har högst värde för konsekvenser i vardagen. - Personalen känner igen bilden. Några ifrågasätter om barnen förstått frågorna.

Folkhälsoråd 1 i motsvarande stadsdel:
Resultaten stämde ganska väl med förväntningarna och den uppfattning man hade om ungdomars välbefinnande i stadselen. De höga kraven för konsekvenser i vardagslivet tolkades som att eleverna har höga krav på sig själva och omgivningen. ”Man måste hitta stilen.” Kulturella skillnader i syn på psykisk hälsa?

Skola 2
Skolan har en låg andel elever med besvär. – Det är många stabila familjer i området vilket gynnar skolsituationen mycket. Lite förvånande att se andelen utagerande flickor. Vår styrka är att vi tillsammans har mycket erfarenhet från skolan och inom olika professioner. Det bästa som hänt skolan är tillkomsten av specialpedagoger. Rektor lyssnar in och är lyhörd för personalen. Idéer ”injiceras” lite i taget, saker görs på rätt sätt samt vid rätt tidpunkt.

Mellanstatusområde
Skola 3
Skolan har en stor andel elever med inåtvända besvär, något över snittet på utagerande beteende och en hög andel med besvär som ger konsekvenser i vardagen. ”Skönt att det kommer siffror på det”! Socialtjänsten bekräftade presenterad bild av ohälsotal. Det finns stora problem i vissa delar av stadsdelen. Det är stor differens mellan olika kategorier elever. Det är ett stort problem med den respektlöshet som vissa elever uppvisar på skolan. Det finns risk för att man tappar greppet både i hemmet men också i skolan.

Folkhälsoråd 2 i motsvarande stadsdel:
i vilken förutom skola 3 ytterligare 2 skolor deltagit. Elevhälsopersonal från de tre högstadieskolorna var inbjudna: De flesta kommentarerna uttryckte att skillnaderna i resultaten från de olika skolorna var begripliga utifrån deras situation och upptagningsområden. Man konstaterade att det inom skola 3 finns stora skillnader mellan olika elevgrupper och att detta skapar spänningar på skolan. Deltagarna uttryckte att det var bra att få siffror, de kan bilda underlag för diskussioner, och utgöra underlag för beslutsfattarna. En av skolcheferna uttryckte att det är viktigt att fundera över resultaten utifrån organisation. Hur ska skolan organiseras för att på bästa sätt möta eleverna och ge optimala möjligheter att trots svårigheter lyckas i sin skolgång. Det utrycktes förvåning över skillnader mellan resultat från ett par skolor i ett par närliggande ”högstatusstadsdelar” (skola 1 och skola 2). Det fördes en diskussion om att den ena (skola 2) är mer stabil och har en större andel äldre innevånare medan det sker en stor inflyttning av framförallt unga familjer i den andra (skola 1).

Folkhälsoråd 3 tillsammans med elevhälsoteamet från *Skola 4*:
Skolan ligger under medel beträffande inåtvända besvär och konsekvenser, men 5te högst beträffande utagerande beteende. En i elevhälsoteamet ifrågasätter namnet på enkäten ”Psykisk hälsa” och menar att det är ett ”normaltillstånd” i puberteten att vara mer eller mindre utagerande. – Man skall vara försiktig med att dra några växlar av resultatet på ett så litet material. En annan i teamet menade att stadsdelen har många engagerade föräldrar – kanske det påverkar eleverna att kunna verbalisera och reflektera på ett sätt och att det då kunde ses som utagerande. Ohälsotalen och långtidssjukskrivningarna höga i stadsdelen - hur påverkar det ungdomarna? Finns koppling? Man ser tendensen att flickor mer och mer börjar ”ta för sig” och får ett mer utagerande beteende – slagsmål och alkohol. I en nyligen genomförd drog- och alkoholvaneundersökning i stadsdelen hade siffrorna varit höga.

Lågstatusområde

Skola 5.
Skolan ligger något över medel för inåtvända besvär och utagerande beteende, klart under beträffande konsekvenser i vardagen. Siffrorna tolkades så att eleverna känner sig trygga. Det är viktigt att se vilka referenser eleverna har. Många elever som har upplevelser från krigsdrabbade områden ser och upplever sin verklighet som trygg i det perspektivet. Genom elevhälsoteamet arbete har många elever fått stöd och hjälp. Och det har haft tydlig positiv effekt. Vi kan fånga in behoven tidigare vilket medför färre elever som tas upp i teamet.

Folkhälsoråd 4 i motsvarande stadsdel:
Deltagarna menade att skolan har resurser att ta hand om eleverna på rätt sätt.

Skola 6 och 7, två skolor från samma stadsdel. S*kola 6*.
Skolan har för lågt antal elever för att få egna resultat presenterade. Eleverna i stadsdelen ligger något över beträffande inåtvända besvär, bland de med områden med störst andel elever med utagerande beteende och under medel i fråga om konsekvenser. Det finns större tolerans för avvikande beteende i invandrartäta områden. Ofta är det fler vuxna runt barnen i dessa områden. *Skola 7*: Man ansåg att det inte var förvånande att flickorna hade högre siffror på inåtvända besvär. Gränserna för utagerande beteende kan vara längre bort för eleverna än inåtvända besvär som upplevs inom individen. Utagerande beteende kan vara ett problem för omgivningen, men behöver inte upplevas som ett problem för den unga själv. Vid jämförelse med närliggande stadsdel med likartad befolkningsstuktur uttryckte man förvåning över att siffrorna var så olika. En orsak till att siffrorna skiljer sig mellan pojkar och flickor kan vara att pojkar i årskurs 8 är betydligt mer omogna än flickor i samma årskurs.

Folkhälsoråd 5
i motsvarande stadsdel: Kan det vara så att det finns en större tolerans här ute för olika beteenden? Finns det fler vuxna att prata med? Tas flickornas problem hand på ett sämre sätt? Kanske deras problem syns mindre ute i skolorna och att man därför inte arbetar lika intensivt med dessa? Kan det vara en orsak till att konsekvenserna för vardagslivet blir mer uttalade? Är det mer acceptabelt att inte må så bra psykiskt nu? Är det därför lättare att tala öppet om psykisk hälsa?

Ledningsgruppen i en stadsdel.
Stadsdelen ligger något över beträffande inåtvända besvär, högt beträffande utagerande beteende och högt ifråga om konsekvenser i vardagen: Det blev diskussion om tolkning av siffrorna – varför resultaten var så olika i relativt jämförbara områden. Skolor med stor spridning av elever med olika sociala situationer tycks ha tendens till högre andel barn med utagerande beteende. Kan spridning vara en faktor som gör att beteendet tolkas utifrån andra normer än i homogena områden?

Två friskolor

Skola 8.
har för lågt antal elever för att få egna resultat presenterade. Diskussionen utgår från friskolornas samlade resultat, som ligger något lägre i fråga om samtliga värden än de kommunala skolorna. Det fanns en klar överensstämmelse med siffrorna och det som man uppfattar på skolan. ”Skönt att siffrorna visar det vi ser”. Särskilt för elever i de yngre åldrarna tycks föräldrar välja skolan, då eleverna är i behov av stöd. Det är en slags fördom att det skulle vara problemfritt på friskolorna .

Skola 9.
Skolans resultat överensstämmer med medelvärdena för friskolorna, något lägre än kommunala i fråga om alla värden. Siffrorna stämde med vad man väntat sig. Det finns förutfattade meningar om friskolor. Det framkom att det blir allt vanligare att ett större antal elever ”vandrar” runt i olika skolor.

Sammanställning av enkätsvaren
riktade till elevhälsoteam och folkhälsoråd

Sammanställning enkätsvar från de 7 besök som hittills anlänt:
1)Hur adekvat tycker du det är att inkludera resultaten från undersökningen om psykisk hälsa i Elevhälsans styrkort ? Möjligheter? Svårigheter?
(Medeltal 6,63/8, 39 svar).
Som möjligheter angavs att man fick ett helhetsperspektiv. En angav att alla styrkort som rör barn och unga borde kopplas ihop. Bra att få möjlighet att avläsa på vilket område insatser behövs. Det kan bli en större uppmärksamhet på elevernas psykiska hälsa – möjlighet att utveckla metoder. Underlättar arbetsplanering. En möjlighet att kunna se samverkande faktorer för att möta olika problematik på relevant sätt.
Svårigheter: Det kan vara svårt att informera elever och föräldrar så att man förstår och tar problemen på allvar. Kan bli olyckliga jämförelser. Det finns svårigheter med tolkning av resultat. Kulturella skillnader.

2) *I vilken grad kan en mätning av barn och ungdomars psykiska hälsa vara ett värdefullt instrument i ert utvecklingsarbete?*
(Medel 6,6/8, 42 svar).
En kommentar; Viktigt för oss som politiker -kan eventuellt påverka beslut.
Ställer större krav på oss politiker– uppföljning mm.

3) *Behövs analyshjälp utöver den du kan få via Internet för att tolka? Behövs annan typ av hjälp?*
(Medel 4,6/8, 31 svar.)
Behövs kontinuerlig information om olika verksamheter, som gett lyckade resultat. Anordna mötestillfällen, där man kan delge varandra erfarenheter. Behövs hjälp i arbetet med olika etniska grupper.
Att man får rätt utbildning och metoder för att arbeta med frågorna. Jobba i mindre grupper med information. Besök från er - bra att diskutera med någon utanför skolan. Mer fokus på styrkor och inte bara problem. Många olika insatser behövs.

Diskussion

De administrativa och praktiska rutinerna fungerade väl i Göteborgsstudien trots att beslut om genomförande av studien kom sent på läsåret. Den gemensamma planeringen av upplägget av studien bidrog till att nödvändiga informationskanaler inom kommunen var kända. Informationstillfällen i samband med utbildning om Elevhälsans styrkort kan ha bidragit till ett positivt bemötande ute i skolorna. I de kommuner där skolöverläkare och samordnande skolsköterskor finns är dessa viktiga vid planering av genomförande av nya studier.

Projektgruppen möttes av intresse när de kom ut och presenterade de lokala resultaten. Ytterst få föräldrar tackade nej till undersökningen. Det förefaller som det sades vid ett av besöken att det idag är accepterat att diskutera i termer om psykisk hälsa och ohälsa.

Det fanns ett starkt stöd för att resultaten från kommande undersökningar skall inkluderas i kommunens reguljära kvalitetsarbete, som för Göteborgs stad och Västra Götalands-regionen sker genom ”Balanserade styrkort”. En tanke fanns även att styrkort som rör barn och unga bör kopplas ihop för att ge en helhetsbild av deras situation. Ett problem som lyftes fram i diskussionen var att det eventuellt kan leda till jämförelser som kan vara olyckliga.

Resultaten från SDQ instrumenten bekräftades i flera fall av de lokala företrädarna i elevhälsoteam och folkhälsoråd. Skillnader mellan pojkar och flickor var inte oväntade. Svårare var det att tyda de skillnader som fanns beträffande skolor i socioekonomiskt likartade områden. En farhåga som inte besannades var att en undersökning av detta slag kunde ge en dyster bild av de invandrartäta områdena i en segregerad stad som Göteborg. Flera påpekade att det blir intressant att se om resultaten är stabila över tiden och i så fall kan analyser av olika skolor organisation leda till intressanta iakttagelser. Resultat från en psykisk hälsa undersökning av detta slag uppfattades som ett värdefullt verktyg i utveckling av den egna organisationen.

Den bristfälliga relationen mellan socioekonomisk status och psykisk hälsa kan tänkas bero på att mätinstrumentet inte är tillräckligt säkert. Indelningen av stadsdelarna i olika socioekonomiska statusområden kan även bedömas som otillräcklig, då inom vissa stadsdelar kan finnas en stor variation. En annan förklaring kan vara att omgivningens acceptans av avvikelser kan variera kulturellt.

Slutsats

Undersökningen i Göteborg har visat att acceptansen för en studie av detta slag är stor och att skolhälsovården och skolorna har en organisation, som kan genomföra denna typ av mätningar på ett tillfredsställande sätt. Psykisk hälsa är ett område som engagerar beslutsfattare och tjänstemän både i kommun och region och det finns starka skäl för fortsatt gemensam tvärprofessionellt utvecklingsarbete över ansvarsgränserna både på politisk och tjänstemannanivå.

ELEV & FÖRÄLDRAR •Nöjd Elev Hälsoindex (NEHI) •Nöjd Föräldrar Hälsoindex (NFHI) •Elevnärvaro	VERKSAMHET & MEDARBETARE •Personaltäthet (Elevhälsans personal i relation till antal elever) •Andel pedagoger med specialpedagogisk påbyggnadsutb. •Nöjd elevhälsoteammått Fortbildning o handledning •Personaltäthet (Elevhälsans personal i relation till antal elever) •Andel pedagoger med specialpedagogisk påbyggnadsutbildning
EKONOMI & UPPDRAG Totalkostnad & uppdelade kostnader.	VERKSAMHET & PROCESSER •Psykisk hälsa – Socialstyrelsens mätning •Psykisk hälsa -Skolhälsovårdens mätning •Hälsofarlig längd/viktutveckling •Andel hälsobesök •Vaccinationstäckning •Livsstil •Timmar idrott och hälsa •Hälsopedagogik •Hjälp och stödinsatser

EPIDEMIOLOGISKT CENTRUM
SOCIALSTYRELSEN

Hur mår Du?

Frågeformulär om psykisk hälsa

I den här undersökningen deltar elever i årskurs 8 i Göteborgs grundskolor.

Undersökningen genomförs av Socialstyrelsen i samarbete med skolhälsovården i Göteborgs kommun

Deltagandet i undersökningen är frivilligt, men vi hoppas självfallet att Du vill vara med.

Du ska inte skriva namn eller personnummer på frågeformuläret.

Vi vill att Du besvarar frågorna så uppriktigt och noggrant som möjligt. Om Du av någon anledning inte vill besvara någon eller några frågor, så behöver Du inte göra det. För att resultaten från undersökningen ska bli så kompletta och meningsfulla som möjligt, vill vi dock gärna att Du besvarar så många frågor som möjligt.

När Du fyllt i frågeformuläret ska Du stoppa det i kuvertet och klistra igen det. Inte heller på kuvertet ska Du skriva namn eller personnummer. Du är med andra ord helt anonym när Du besvarar frågeformuläret. De siffror och streckkoder Du ser längst ner på sidorna är till för att underlätta databehandlingen av formulären.

Innan Du stoppar formuläret i kuvertet vill vi att Du går igenom formuläret och kontrollerar att Du inte missat att besvara några frågor.

Tack på förhand för Din medverkan!

Socialstyrelsen
Epidemiologiskt Centrum

FRÅGA 1.
Är Du pojke eller flicka?

Pojke ☐
Flicka ☐

FRÅGA 2.
Vilket år är Du född?

1986 ☐
1987 ☐
1988 ☐
1989 ☐
1990. ☐

FRÅGA 3.
I vilken månad är Du född?

Januari ☐
Februari ☐
Mars ☐
April ☐
Maj ☐
Juni ☐
Juli ☐
Augusti ☐
September ☐
Oktober ☐
November ☐
December ☐

FRÅGA 4.
I vilket land är Du född?

FRÅGA 5.
I vilket land är Din mamma född?

FRÅGA 6.
I vilket land är Din pappa född?

FRÅGA 7.
Bor Du tillsammans med någon av Dina föräldrar?

Nej, jag bor ensam ☐
Nej, jag bor tillsammans med någon annan/några andra ☐

Jag bor tillsammans med både min mamma och pappa ☐

Jag bor tillsammans med min mamma ☐

Jag bor tillsammans med min pappa ☐

Jag bor för det mesta ihop med min mamma och ibland bor jag hos min pappa ☐

Jag bor för det mesta ihop med min pappa och ibland bor jag hos min mamma ☐

Jag bor ungefär lika mycket hos min pappa och mamma (t.ex. ena veckan bor jag hos pappa, den andra hos mamma) ☐

Under skolveckorna bor jag varken ihop med mamma eller pappa ☐

STYRKOR OCH SVÅRIGHETER

FRÅGA 8.
Kryssa för något av ”stämmer inte”, ”stämmer i viss mån” och ”stämmer precis” för varje fråga. Sätt bara ett kryss för varje fråga och försök att besvara alla frågor. Frågorna gäller hur Du har haft det de senaste 6 månaderna.

	Stämmer inte	Stämmer i viss mån	Stämmer precis
Jag försöker att vara vänlig mot andra. Jag bryr mig om deras känslor…	☐	☐	☐
Jag kan inte var stilla länge. Jag är rastlös……	☐	☐	☐
Jag har ofta huvudvärk, ont i magen eller illamående……..	☐	☐	☐
Jag delar ofta med mig till andra (t ex godis eller andra saker)……..	☐	☐	☐
Jag blir mycket arg och tappar ofta humöret…….	☐	☐	☐
Jag är ganska ensam. Oftast är jag för mig själv…….	☐	☐	☐
Jag gör oftast som jag blir tillsagd…….……	☐	☐	☐
Jag oroar mig mycket……	☐	☐	☐
Jag försöker vara hjälpsam om någon är ledsen, upprörd eller sjuk…….	☐	☐	☐
Jag brukar ha svårt att sitta stilla, jag vill vrida och röra på mig……	☐	☐	☐
Jag har en eller flera kompisar……	☐	☐	☐
Jag bråkar mycket. Jag kan få andra att göra som jag vill……..	☐	☐	☐
Jag känner mig ofta olycklig, ledsen eller gråtfärdig…….	☐	☐	☐
Jämnåriga verkar gilla mig för det mesta……	☐	☐	☐
Jag är lättstörd. Jag har svårt att koncentrera mig……	☐	☐	☐
Jag blir nervös i nya situationer. Jag blir lätt osäker…….	☐	☐	☐
Jag är snäll mot yngre barn……..	☐	☐	☐
Jag blir ofta anklagad för att ljuga eller fuska……	☐	☐	☐
Andra barn eller ungdomar retar eller mobbar mig……	☐	☐	☐
Jag ställer upp och hjälper andra (t ex föräldrar, lärare, jämnåriga)……	☐	☐	☐
Jag tänker mig för innan jag gör olika saker……	☐	☐	☐
Jag tar saker som inte tillhör mig, t ex från skolan eller hemifrån……	☐	☐	☐
Jag kommer bättre överens med vuxna än jämnåriga……..	☐	☐	☐
Jag är lättskrämd och rädd för många olika saker…….	☐	☐	☐
Jag kan koncentrera mig, göra klart det jag arbetar med, t ex läxor……..	☐	☐	☐

Skriv gärna i rutan nedan om Du har kommentarer eller vill tillägga något:

FRÅGA 9.
Tycker Du att Du har svårigheter med något av följande:
Dina känslor, Din koncentrationsförmåga, Ditt beteende eller med att komma överens och umgås med andra?

Nej	Ja, små svårigheter	Ja, klara svårigheter	Ja, allvarliga svårigheter
☐	☐	☐	☐

Om Du svarade ”Ja” på fråga 9: Fortsätt med fråga 10.
Om Du svarade ”Nej” på fråga 9: Fortsätt med fråga 14.

FRÅGA 10.
Hur länge har svårigheterna funnits?

Mindre än 1 månad	1-5 månader	6-12 månader	Mer än 1 år
☐	☐	☐	☐

FRÅGA 11.
Besväras eller oroas Du av svårigheterna?

Inte alls	Bara lite	Ganska mycket	Mycket
☐	☐	☐	☐

FRÅGA 12.
Stör svårigheterna Ditt vardagsliv inom följande områden?

	Inte alls	Bara lite	Ganska mycket	Mycket
Hemma	☐	☐	☐	☐
Med kamrater.....	☐	☐	☐	☐
I skolarbetet	☐	☐	☐	☐
Fritidsaktiviteter	☐	☐	☐	☐

FRÅGA 13.
Tror Du att svårigheterna blir jobbiga för människor omkring Dig (familj, kamrater, lärare osv)?

Inte alls	Bara lite	Ganska mycket	Mycket
☐	☐	☐	☐

HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE

FRÅGA 14.
Följande frågor handlar om Ditt välbefinnande, Din hälsa.
Markera bara ett alternativ per fråga.

Skolåret = Tiden från det Du började i årskurs 8 fram till nu!

	Aldrig	Sällan	Ibland	Ofta	Alltid
Har Du under det här skolåret känt att Du haft svårt att koncentrera Dig? ...	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret känt att Du haft svårt att sova?	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret besvärats av huvudvärk?	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret besvärats av magont?	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret känt Dig spänd?	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret haft dålig aptit?	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret känt Dig ledsen?	☐	☐	☐	☐	☐
Har Du under det här skolåret känt Dig yr i huvudet?	☐	☐	☐	☐	☐

FRÅGA 15.
Hur frisk tycker Du att Du är?

Helt frisk .....☐
Ganska frisk .....☐
Inte särskilt frisk .....☐

FRÅGA 16.
Hur trivs Du i stort sett med livet just nu?

Jag trivs mycket bra .....☐
Jag trivs ganska bra .....☐
Jag trivs inte särskilt bra.....☐
Jag trivs inte alls.....☐

FRÅGA 17.
Jag tycker att mitt liv har mål och mening?

Tar avstånd helt och hållet.....☐
Tar delvis avstånd.....☐
Tar varken avstånd eller instämmer....☐
Instämmer delvis.....☐
Instämmer helt och hållet..... ☐

Tack för Din medverkan!

SDF	Skola	NEHI	Arbetsorganisation	Inflytande /	Information	Trygghet /	Arbetstillfreds	Mål /Uppföljning	Utbildning
Askim	Nygårdsskolan	7,4	2,8	8	6,5	9,5	7,2	7,8	10
Backa	Backaskolan	9	7,3	8,5	8	10	8,5	6,3	8
	Brunnsboskolan	6,9	5,6	8	5,5	8,2	6,8	5	9
	Skogomeskolan	9	10	10	8,5	10	7,5	8,2	9
Bergsjön	Bergsjöskolan	6,1		6	2,5	6,5	5,3	6,5	9
	Gärdsmosseskolan	7,3	4	8	8,5	10	6	6,5	8
	Solbackeskolan	7,7	7,8	6	7	8,5	7,9	7,7	9
Biskopsgården	Ryaskolan	8	6,6	8,5	7	9,5	7,3	7,3	10
	Sjumilaskolan	8,1	7,3	8,5	8,5	9	8,1	5,3	10
Gunnared	Vättleskolan	5,5	7,3	6	7	6	5,3	4,2	3
Härlanda	Rosendalsskolan	8	7	9	7	9	8	8	8
Kortedala	Gamlestadsskolan 6-9	8,3	8,5	8,5	8	9	8	7,3	9
Kärra-Rödbo	Klarebergsskolan	8,7	9	9	10		9,7	6,3	8
Linnestaden	Fjällskolan	9	9,4	9	9	10	8,5	6,8	10
Lärjedalen	Bergsgårdsskolan	8,4	7	9,5	7,5	10	6,9	9	9
	Bergums skola	6,6	3,5	6	4	10	7	7	9
	Bläseboskolan	8,3		8	6,5	9,8	8,4	8	9
	Eriksboskolan	8,1	7,8	10	8	9,5	7,4	6,2	8
	Hammarkullsskolan F-9	5,6		6	4	8	5	5	
	Hjällboskolan	8,6	8	8	9	10	9,4	7,5	8
Torslanda	Hjuviksgården	9,2	10	9	8,5	8,5	8,9	9,6	10
	Hällsviks Bycenter	6,7	1,6	7,5	9	9	7	4,7	8
	Lillebyskolan	8,3	7,7	10	7,5	9,3	8,5	6,3	9
Tuve-Säve	Bärbyskolan	8,7	7,7	10	10	10	8,2	5,1	10
	Tångenskolan	8	8	8,5	9	9,8	7,2	5,3	8
Tynnered	Kannebäcksskolan	8	8	10	8	9,8	6,4	6,8	7
	Näsetsskolan	8	7,5	9	7,5	10	7,4	6,8	8
	Tynneredsskolan	9,7	9,8	10	10	10	8,5	9,4	10
	Ängåsskolan	8,7	7	9,5	10	10	6,6	8	10
Älvsborg	Dalaskolan	9	9,5	10	8	10	8,2	9	8
	Nya Påvelundsskolan	7,6	6,4	8,5	6,5	10	7	5	10
Örgryte	Gamla Lundenskolan	8,2	8	8	9	9	8	8	8
	Nya Lundenskolan	7,9	7,8	8,5	6,5	8,8	7,4	7,5	9
	Ånässkolan	9,3	6,3	10	10	10	9,3	9,5	10
Friskolor	Ebba Petterssons Pr	9	8,5	10	7,5	9,5	8,6	9,8	9
	Kristinaskolan	8,5		8,5	9	9	7,7	7,5	9
	Montesssoriskolan Cent	9,1	8,5	8,5	9,5	10	8,6	8,5	10
	Walldorfskolan Grenkv	8,9	9,3	10	9	9,5	8,3	9,2	7
Medeltal		**8,1**	**7,4**	**8,6**	**7,8**	**9,3**	**7,6**	**7,2**	**8,7**

Bilaga 3a

Mätvärden:

SDF	Skola	Hjälp och stödinsatser	Kartläggning	Utredning	S-ins. på gr-nivå	S-ins. på indiv.-n
Askim	Nygårdsskolan	7,1	7	8	7,5	5,9
Backa	Backaskolan	8,2	10	10	6,1	6,8
	Brunnsboskolan	3,3	3	2	3,8	4,3
	Skogomeskolan	7,8	10	10	5,8	5,5
Bergsjön	Bergsjöskolan	8,2	1		6,4	9,9
	Gärdsmosseskolan	6,6	6	8	6	6,4
	Solbackeskolan	6,7	5	8	7,9	5,8
Biskopsgården	Ryaskolan	8,2	10	8	6,4	8,4
	Sjumilaskolan	7,1	7	8	6,1	7,1
Gunnared	Vättleskolan	3,7	1	2	6,5	5,2
Härlanda	Rosendalsskolan	6,3	7		6,5	5,5
Kortedala	Gamlestadsskolan 6-9	7,7	1		7,6	7,8
Kärra-Rödbo	Klarebergsskolan	6,9	1		6,4	7,3
Linnestaden	Fjällskolan	6,8	9	6	5,1	7,2
Lärjedalen	Bergsgårdsskolan	5,8	9	2	6	6,2
	Bergums skola	6,2	6	10	3,3	5,4
	Bläseboskolan	8,3	1	10	6	9
	Eriksboskolan	7,7	10	9	5,7	6,1
	Hammarkullsskolan F-9	4,7	8	1	4,6	5
	Hjällboskolan	5,7	1	6	5,1	6
Torslanda	Hjuviksgården	7,5	10		7,3	5,3
	Hällsviks Bycenter	2,9	1	1	5,8	3,7
	Lillebyskolan	7,2	9		5	7,5
Tuve-Säve	Bärbyskolan	8	10		9,2	4,9
	Tångenskolan	6,8	9		5,4	5,9
Tynnered	Kannebäcksskolan	6,8	8	7	4,4	7,6
	Näsetsskolan	7,8	8		7	8,5
	Tynneredsskolan	9,3	1	10	8,7	9,2
	Ängåsskolan	7,3	8	9	7,7	4,6
Älvsborg	Dalaskolan	6,9	8	6	6,1	7,4
	Nya Påvelundsskolan	6,3	8	6	5,3	5,9
Örgryte	Gamla Lundenskolan	7,7	7	7	8,6	8
	Nya Lundenskolan	4,8	1	1	5,4	4,2
	Ånässkolan	8,4	10	10	7	6,7
Friskolor	Ebba Petterssons Pr	8,5	10		7,4	8
	Kristinaskolan	5,7	1	5	7,2	5
	Montessoriskolan C	6	8		5,7	6,1
	Walldorfskolan Grenkv	5,5	1	7	7	7,1
	Medeltal	**6,7**	**6,1**	**6,6**	**6,3**	**6,5**

Bilaga 3b

FRÅGEENKÄT PSYKISK HÄLSA/ELEVHÄLSANS STYRKORT

Elevhälsoteam/Folkhälsoråd: **Datum:**

Sätt ett kryss på skalan/i rutan under frågorna utifrån din egen åsikt!
Tack för din medverkan!

1. Hur adekvat tycker du det är att inkludera resultaten från undersökningen om psykisk hälsa i Elevhälsans styrkort ?

Inte alls Mycket bra

2. Vilka möjligheter ser du med att inkludera resultaten från undersökningen om psykisk hälsa i styrkortet?

……
……
……
……

3. Vilka svårigheter ser du med att inkludera resultaten från undersökningen om psykisk hälsa i styrkortet?

……
……
……
……

4. I vilken grad kan en mätning av barn och ungdomars psykiska hälsa vara ett värdefullt instrument i ert utvecklingsarbete ?

Inte alls I hög grad

5. Behövs analyshjälp utöver den du kan få via Internet för att tolka?

Inte alls Mycket hjälp

6. Behöver ni utifrån resultaten annan typ av hjälp för att utveckla ert elevhälso-/folkhälsoarbete? Vilken i så fall?

☐ JA ☐ NEJ

Om ja ange ange vilken hjälp:

……
……

Övriga kommentarer:

SoS/EpC
Curt Hagquist
04-08-19

Deltagande och bortfall

Göteborg

Tabell 1. Populationsstorlek, deltagande och bortfall i hela undersökningsmaterialet i årskurs 8 i Göteborg vårterminen 2003, fördelat efter skoltyp samt totalt.

	Kommunal skola	Friskola	Totalt
Antal elever i populationen (tabell 2 ,3, 4)	4104	866	4970
Antal deltagande elever (tabell 3, 4)	2754	611	3365
Antal ej deltagande elever i klasser där undersökningen genomfördes (3,4)	582	78	660
Antal elever i skolor som ej genomförde undersökningen (tabell 2)	397	142	539
Antal elever i enskilda klasser som ej genomförde undersökningen vid skolor som i övrigt deltog (tabell 4)	371	35	406
Totalt bortfall i procent	32.9	29.4	32.3
Bortfall i procent i klasser där undersökningen genomfördes	17.4	11.3	16.4

Tabell 2. Bortfall med avseende på antal klasser och antal elever totalt, fördelat efter skoltyp, *i de skolor som inte* deltog i undersökningen i årskurs 8 i Göteborg vårterminen 2003.

	Kommunala skolor		Friskolor		Totalt	
	Antal klasser	Antal elever totalt	Antal klasser	Antal elever totalt	Antal klasser	Antal elever totalt
Brunnsboskolan	5	110			5	110
Bräcke Önneredsskolan	2	3			2	3
Gathenhielmsskolan	3	11			3	11
Hovåsskolan	5	151			5	151
Lärjedalens resursskola	1	3			1	3
Skälltorp/Svenska balettskolan	1	15			1	15
Utmarksskolan	9	104			9	104
Lärjeskolan			1	34	1	34
Martinaskolan			1	10	1	10
Rudolf Steinerskolan			1	20	1	20
Projektcentrum/Karla-skolan			1	7	1	7
Fenestra			2	62	2	62
Sverigefinska skolan			1	9	1	9
TOTALT	26	397	7	142	33	539

SoS/EpC
Curt Hagquist
04-08-19

Tabell 3. Antalet elever totalt (pojkar+flickor), antalet svarande och bortfall, fördelat efter skola (friskolor kursiverat), i *de skolor där samtliga klasser* deltog i undersökningen i årskurs 8 i Göteborg vårterminen 2003.

	Antal	Svar	Ej deltagande totalt	Bortfall %
Bräckeskolan	53	42	11	20.8
Buråsskolan	124	106	18	14.5
Ekåsa Internatskola	4	3	1	25.0
Fiskebäcksskolan	60	53	7	11.7
Fjällskolan	92	80	12	13.0
Flatåsskolan	107	89	18	16.8
Glöstorpsskolan	128	113	15	11.7
Grevegårdsskolan	81	70	11	13.6
Gårdstensskolan	71	48	23	32.4
Järnbrottsskolan	95	71	24	25.3
Kannebäcksskolan spec	8	4	4	50.0
Klarebergsskolan	55	48	7	12.7
Kronängsskolan	5	3	2	40.0
Kålltorpsskolan H	79	67	12	15.2
Kärralundsskolan	73	64	9	12.3
Kärraskolan	69	49	20	29.0
Nordhemsskolan	91	74	17	18.7
Nordlyckeskolan	131	124	7	5.3
Nya Lundenskolan	141	107	34	24.1
Nya Påvelundsskolan	198	182	16	8.1
Rambergsskolan	36	31	5	13.9
Sannaskolan	35	24	11	31.4
Styrsöskolan	79	67	12	15.2
Svartedalsskolan	90	71	19	21.1
Torpaskolan	71	59	12	16.9
Torslandaskolan	150	119	31	20.7
Tynneredsskolan	131	109	22	16.8
Önneredsskolan 2	86	75	11	12.8
Kristinaskolan	*25*	*21*	*4*	16.0
Römosseskolan	*7*	*6*	*1*	14.3
Assaredsskolan	*36*	*29*	*7*	19.4
Nylöse Kristna Skola	*39*	*36*	*3*	7.7
Böskolans friskola ek.för.	*42*	*39*	*3*	7.1
Katolska skolan av Notre D	*24*	*20*	*4*	16.7
Montessoriskolan Casa	*17*	*16*	*1*	5.9
Cederholms	*8*	*8*	*0*	0.0
Göteborgs Högre Samskola	*173*	*158*	*15*	8.7
Montessoriskolan Centrum	*27*	*23*	*4*	14.8
Tyska skolan	*44*	*39*	*5*	11.4
Vasaskolan	*41*	*35*	*6*	14.6
Gubbekulla	*6*	*2*	*4*	66.7
Montessoriskolan Skäret	*22*	*20*	*2*	9.1
The English School in Gothenburg	*28*	*25*	*3*	10.7
Ebba Petterssons Privatskola	*42*	*39*	*3*	7.1
Drakbergsskolan	*27*	*21*	*6*	22.2
Fenestra Backa	*52*	*49*	*3*	5.8
Grenkvistskolan	*10*	*6*	*4*	40.0
Totalt	3013	2544	469	15.5
därav kommunala skolor	2343	1952	391	16.7
därav friskolor	*670*	*592*	*78*	11.6

SoS/EpC
Curt Hagquist
04-08-19

Tabell 4. Antal elever totalt (pojkar+flickor), antalet svarande och bortfall, fördelat efter skola (friskolor kursiverat), i *de skolor där inte samtliga klasser* deltog i undersökningen i årskurs 8 i Göteborg, vårterminen 2003.

	Antal elever totalt	Antal elever totalt i klasser som ej deltog	Antal elever som deltog	Antal svar	Bortfall totalt		Bortfall i klasser som deltog	
					Antal elever	%	Antal elever	%
Bergsjöskolan	147	21	126	107	40	27.2	19	15.1
Gamlestadsskolan	88	1	87	80	8	9.1	7	8.0
Hammarkullsskolan	100	96	4	4	96	96.0	0	0.0
Hjällboskolan	136	8	128	95	41	30.1	33	25.8
Högsboskolan	49	5	44	38	11	22.4	6	13.6
Karl Johansskolan	89	59	30	27	62	69.7	3	10.0
Kungsladugårdsskolan	83	28	55	39	44	53.0	16	29.1
Nya Lövgärdesskolan	89	28	61	42	47	52.8	19	31.1
Nygårdsskolan	114	1	113	94	20	17.5	19	16.8
Ryaskolan	90	58	32	23	67	74.4	9	28.1
Skälltorpsskolan	149	61	88	73	76	51.0	15	17.0
Stöd och utvecklingsenheten	9	1	8	1	8	88.9	7	87.5
Toleredsskolan	108	3	105	86	22	20.4	19	18.1
Vättleskolan	113	1	112	93	20	17.7	19	17.0
Internationella skolan	*54*	*35*	*19*	*19*	*35*	64.8	*0*	*0.0*
TOTALT	1418	406	1012	821	597	42.1	191	18.9
därav totalt kommunala skolor	1364	371	993	802	562	41.2	191	19.2
därav totalt friskolor	*54*	*35*	*19*	*19*	35	64.8	*0*	*0.0*

Tabell 5. Antal elever i populationen och antal svarande vid samtliga kommunala skolor grupperade efter stadsdel (Deltagande: 1=samtliga klasser deltog; 2=en del klasser deltog; 3=inga klasser deltog).

Stadsdel	Skola	Delta-gande	Antal elever totalt	Antal svar
Askim	Hovåsskolan	3	151	0
	Nygårdsskolan	2	114	94
Backa	Skälltorp/Sv. Balettskolan	3	15	0
	Skälltorpsskolan	2	149	73
	Brunnsboskolan	3	15	0
Bergsjön	Bergsjöskolan	2	147	107
Biskopsgården	Ryaskolan	2	90	23
	Svartedalsskolan	1	90	71
Centrum	Buråsskolan	1	124	106
Frölunda	Järnbrottsskolan	1	95	71
Gunnared	Gårdstenskolan	1	71	48
	Nya Lövgärdesskolan	2	89	42
	Vättleskolan	2	113	93
Härlanda	Kålltorpsskolan	1	79	67
	Torpaskolan	1	71	59
Högsbo	Flatåsskolan	1	107	89
	Kannebäcksskolan	1	8	4
	Högsboskolan	2	49	38
Kortedala	Gamlestadsskolan	2	88	80
	Utmarksskolan	3	104	0
Kärra-Rödbo	Klarebergsskolan	1	55	48
	Kärraskolan	1	69	49
Linnéstaden	Fjällskolan	1	92	80
	Gathenhielmsskolan	3	11	0
	Nordhemsskolan	1	91	74
Lundby	Bräckeskolan	1	53	42
	Rambergsskolan	1	36	31
	Toleredsskolan	2	108	86
Lärjedalen	Hammarkullsskolan	2	100	4
	Hjällboskolan	2	136	95
	Lärjedalens resursskola	3	3	0
Majorna	Karl Johansskolan	2	89	27
	Kungsladugårdskolan	2	83	39
	Sannaskolan	1	35	24
Styrsö	Styrsöskolan	1	79	67
Torslanda	Nordlyckeskolan	1	131	124
	Torslandaskolan	1	150	119
Tuve-Säve	Glöstorpsskolan	1	128	113
Tynnered	Bräcke Önneredsskolan	3	3	0
	Grevegårdsskolan	1	81	70
	Tynneredsskolan	1	131	109
	Önneredsskolan	1	86	75
Älvsborg	Fiskebäcksskolan	1	60	53
	Nya Påvelundsskolan	1	198	182
Örgryte	Kärralundsskolan	1	73	64
	Nya Lundenskolan	1	141	107

SoS/EpC
Curt Hagquist
04-08-19

Tabell 6 a. Antalet pojkar, antalet svarande och bortfall, fördelat efter skola (friskolor kursiverat; tabellen baserad på sammanställningar av skolsköterskor och omfattar 29 skolor av deltagande 62 skolor) i undersökningen i årskurs 8 i Göteborg, vårterminen 2003.

	Antal	Svar	Orsak till ej deltagande					Ej deltagande totalt	Bortfall %
			Ej samtycke från elev	Ej samtycke från vårdnadshavare	Ej samtycke elev och vårdnadshavare	Sjuk	Annan anledning		
Fiskebäcksskolan	39	36	0	0	0	3	0	3	7.7
Fjällskolan	51	41	0	0	0	10	0	10	19.6
Flatåsskolan	47	42	0	0	0	1	4	5	10.6
Glöstorpsskolan	67	63	0	0	0	2	2	4	6.0
Grevegårdsskolan	58	48	0	2	0	1	7	10	17.2
Gårdstensskolan	38	26	1	0	0	4	7	12	31.6
Kannebäcksskolan spec	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0
Klarebergsskolan	34	29	0	0	0	0	5	5	14.7
Kålltorpsskolan H	41	32	0	1	0	4	4	9	22.0
Kärralundsskolan	38	34	0	0	0	4	0	4	10.5
Nya Lundenskolan	71	58	0	0	0	12	1	13	18.3
Nya Påvelundsskolan	109	101	0	0	0	3	51	8	7.3
Rambergsskolan	15	13	0	0	0	2	0	2	13.3
Svartedalsskolan	53	43	0	1	0	8	1	10	18.9
Torpaskolan	27	22	0	0	1	0	4	5	18.5
Torslandaskolan	78	67	0	1	0	1	9	11	14.1
Önneredsskolan 2	43	35	0	0	0	8	0	8	18.6
Kristinaskolan	*15*	*13*	*1*	*0*	*0*	*1*	*0*	*2*	*13.3*
Römosseskolan	*2*	*2*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0.0*
Nylöse Kristna Skola	*21*	*19*	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*	*2*	*9.5*
Böskolans friskola ek.för.	*25*	*24*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*1*	*4.0*
Katolska skolan av Notre D	*6*	*3*	*0*	*0*	*0*	*3*	*0*	*3*	*50.0*
Montessoriskolan Casa	*12*	*12*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0.0*
Göteborgs Högre Samskola	*72*	*69*	*0*	*0*	*0*	*3*	*0*	*3*	*4.2*
Montessoriskolan Centrum	*14*	*11*	*1*	*0*	*0*	*2*	*0*	*3*	*21.4*
Tyska skolan	*19*	*18*	*0*	*0*	*1*	*0*	*0*	*1*	*5.3*
Ebba Petterssons Privatskola	*23*	*21*	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*	*2*	*8.7*
Drakbergsskolan	*11*	*9*	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*	*2*	*18.2*
Grenkvistskolan	*5*	*3*	*1*	*0*	*0*	*1*	*0*	*2*	*40.0*
Totalt	1034	894	4	5	2	80	49	140	13.5
därav kommunala skolor	809	690	1	5	1	63	49	119	14.7
därav friskolor	*225*	*204*	*3*	*0*	*1*	*17*	*0*	*21*	*9.3*

SoS/EpC
Curt Hagquist
04-08-19

Tabell 6 b. Antalet flickor, antalet svarande och bortfall, fördelat efter skola (friskolor kursiverat; tabellen baserad på sammanställningar av skolsköterskor och omfattar 29 skolor av deltagande 62 skolor) i undersökningen i årskurs 8 i Göteborg, vårterminen 2003.

	Antal	Svar	Orsak till ej deltagande					Ej deltagande totalt	Bortfall %
			Ej samtycke från elev	Ej samtycke från vårdnadshavare	Ej samtycke elev och vårdnadshavare	Sjuk	Annan anledning		
Fiskebäcksskolan	20	17		0	0	2	1	3	15.0
Fjällskolan	41	39	0	0	0	2	0	2	4.9
Flatåsskolan	60	49	0	0	0	0	11	11	18.3
Glöstorpsskolan 5-9	62	50	0	0	0	4	8	12	19.4
Grevegårdsskolan 4-9	22	22	0	0	0	0	0	0	0.0
Gårdstensskolan	33	22	0	0	0	9	2	11	33.3
Kannebäcksskolan spec	7	5	0	0	0	0	2	2	28.6
Klarebergsskolan	21	19	0	0	0	0	2	2	9.5
Kålltorpsskolan H	38	34	1	1	0	2	0	4	10.5
Kärralundsskolan	35	29	0	0	0	4	2	6	17.1
Nya Lundenskolan	70	49	0	0	0	19	2	21	30.0
Nya Påvelundsskolan	89	85	0	0	0	3	1	4	4.5
Rambergsskolan	21	18	0	0	0	2	1	3	14.3
Svartedalsskolan 0-9	37	30	0	0	0	5	2	7	18.9
Torpaskolan	44	37	0	0	0	0	7	7	15.9
Torslandaskolan 7-9	74	53	1	0	0	2	18	21	28.4
Önneredsskolan 2	45	41	0	0	0	4	0	4	8.9
Kristinaskolan	*9*	*8*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*1*	*11.1*
Römosseskolan	*4*	*4*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0.0*
Nylöse Kristna Skola	*18*	*17*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*1*	*5.6*
Böskolans friskola ek.för.	*16*	*15*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*1*	*6.3*
Katolska skolan av Notre D	*17*	*17*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0.0*
Montessoriskolan Casa	*11*	*11*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0.0*
Göteborgs Högre Samskola	*101*	*91*	*0*	*0*	*0*	*9*	*1*	*10*	*9.9*
Montessoriskolan Centrum	*12*	*12*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0.0*
Tyska skolan	*24*	*21*	*0*	*0*	*0*	*3*	*0*	*3*	*12.5*
Ebba Petterssons Privatskola	*19*	*18*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*1*	*5.3*
Drakbergsskolan	*13*	*11*	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*	*2*	*15.4*
Grenkvistskolan	*4*	*3*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*1*	*25.0*
Totalt	967	827	2	1	0	77	60	140	14.5
därav kommunala skolor	719	599	2	1	0	58	59	120	16.7
därav friskolor	*248*	*228*	*0*	*0*	*0*	*19*	*1*	*20*	*8.1*

Tabell 7. Andelen elever som utifrån självskattning klassificerats som avvikande, totalt samt fördelat efter kön.

	Totalt *		Pojkar		Flickor	
	n-tal	%	n-tal	%	n-tal	%
Inåtvända besvär	242	7.3	54	3.1	188	11.9
Utagerande	344	10.4	202	11.8	141	8.9
Konsekvenser i vardagslivet	440	13.5	156	9.3	284	18.2

* Totala antalet elever med i beräkningen av inåtvända besvär 3305, utagerande beteende 3307 och barn med besvär som gav konsekvenser i vardagen 3243. En av 344 elever med utagerande saknar uppgift om kön.

Tabell 7a. Andelen elever i kommunala skolor som utifrån självskattning klassificerats som avvikande, totalt samt fördelat efter kön.

	Totalt**		Pojkar		Flickor	
	n-tal	%	n-tal	%	n-tal	%
Inåtvända besvär	204	7.5	46	3.2	158	12,5
Utagerande	294	10.9	176	12,4	117	9,2
Konsekvenser i vardagslivet	364	13.8	132	9.5	232	18,6

** Totala antalet elever med i beräkningen av inåtvända besvär 2703, utagerande beteende 2705 och barn med besvär som gav konsekvenser i vardagen 2645. En av 294 elever med utagerande saknar uppgift om kön.

Tabell 7b. Andelen elever i friskolor, som utifrån självskattning klassificerats som avvikande totalt samt fördelat efter kön.

	Totalt***		Pojkar		Flickor	
	n-tal	%	n-tal	%	n-tal	%
Inåtvända besvär	37	6,1	7	2,4	30	9,6
Utagerande	50	8,3	26	9,0	24	7,7
Konsekvenser i vardagslivet	75	12.5	23	8,1	52	16,6

*** Totala antalet elever med i beräkningen av inåtvända besvär och utagerande beteende 602 och barn med besvär som gav konsekvenser i vardagen 598.

Tabell 8. Andelen elever som utifrån självskattning klassificerats som avvikande totalt och fördelat efter stadsdel.

Stadsdel	Socioekonomisk status	Inåtvända besvär		Utagerande		Konsekvenser i vardagslivet	
		n-tal	%	n-tal	%	n-tal	%
Askim	Hög	93	10.8	93	6.5	90	16.7
Backa	Medel	73	9.6	73	6.8	71	9.9
Bergsjön	Låg	107	7.5	107	11.2	105	9.5
Biskopsgården	Låg	94	6.4	95	8.4	91	8.8
Centrum	Hög	103	9.7	103	18.4	101	17.8
Frölunda	Låg	70	8.6	70	5.7	67	6.0
Gunnared	Låg	176	8.5	175	19.4	179	19.0
Härlanda	Medel	124	9.7	124	11.3	122	18.0
Högsbo	Medel	134	3.7	134	8.2	133	9.8
Kortedala	Låg	80	11.3	80	18.8	78	19.2
Kärra-Rödbo	Medel	94	7.4	94	11.7	94	25.5
Linnéstaden	Medel	155	5.2	156	14.7	154	12.3
Lundby	Låg	157	6.4	157	10.2	152	14.5
Lärjedalen	Låg	99	9.1	99	15.2	95	11.6
Majorna	Medel	89	10.1	89	11.2	87	20.7
Styrsö	Medel	67	6.0	67	9.0	65	16.9
Torslanda	Hög	235	6.4	235	7.7	230	10.9
Tuve-Säve	Medel	111	3.6	111	9.9	110	13.6
Tynnered	Medel	248	10.9	249	11.2	244	14.3
Älvsborg	Hög	233	6.0	233	6.4	228	9.2
Örgryte	Hög	167	5.4	167	9.0	160	11.9

Denna rapport kan beställas hos Folkhälsokommitténs kansli på fax 0501-623 65 eller på folkhalsokommitten@vgregion.se

För ytterligare information:

Curt Hagquist
Projektledare
Socialstyrelsen
Tfn 054-700 25 36

Kerstin Nyberg
Verksamhetschef
Centrum för barn och ungdomars hälsa
Tfn 031-366 66 98

Eva Mattsson-Elofson
Planeringsledare
Folkhälsokommitténs kansli
Tfn 031-63 06 05